

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2023. gada 6. aprīlī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Nīderlandē reģistrēta komersanta *Van Ansem Participaties B.V.* (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 36/2023),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt 2022. gada 22. septembra likuma “Grozījumi Dzīvnieku aizsardzības likumā” (turpmāk – Grozījumi) 2. un 3. pantu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 49. pantam, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. un 17. pantam un spēkā neesošu no 2022. gada 17. oktobra.

2. Ar Grozījumu 2. pantu Dzīvnieku aizsardzības likums papildināts ar 13.¹ pantu, saskaņā ar kuru lauksaimniecības dzīvnieku audzēšana un turēšana ir aizliegta, ja audzēšanas vai turēšanas vienīgais vai galvenais nolūks ir kažokādu ieguve.

Savukārt ar Grozījumu 3. pantu Dzīvnieku aizsardzības likuma pārejas noteikumi papildināti ar 22. punktu, saskaņā ar kuru šā likuma 13.¹ pants stāties spēkā 2028. gada 1. janvārī.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei un Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir Nīderlandē reģistrēts komersants, kas savu uzņēmējdarbību Latvijā jau ilgstoši veic ar šeit reģistrēta komersanta starpniecību. Latvijā reģistrētais komersants nodarbojas ar lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanu kažokādu ieguvei, un Pieteikuma iesniedzējs ir tā vienīgais dalībnieks. Apstrīdētās normas aizskarot Pieteikuma iesniedzēja tiesības uz īpašumu, jo aizliedzot tam citā Eiropas Savienības dalībvalstī – Latvijā – turpināt uzņēmējdarbību, kā arī ierobežojot tā tiesības uz atbilstīgu īpašuma kompensāciju atbilstoši Eiropas Savienības tiesībām. Pieteikuma iesniedzējam jau tagad esot jāpieņem lēmumi saistībā ar tā turpmāko komercdarbību, kuru grozīšana vēlāk nebūs iespējama, lai pēc iespējas samazinātu tam radušos zaudējumus un izpildītu uzņemtās saistības. Tādējādi ar apstrīdētajām normām tiekot aizskartas tam Satversmes 105. panta pirmajā un trešajā teikumā paredzētās tiesības uz īpašumu, pārkāpts Satversmes 1. pantā ietvertais tiesiskās palāvības aizsardzības princips, kā arī LESD 49. pantā paredzētā brīvība veikt uzņēmējdarbību Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Tā kā Pieteikuma iesniedzējs ir pamatojis pamattiesību aizskārumu, tas ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Apstrīdētās normas nepārprotami noteic, ka no 2028. gada 1. janvāra būs aizliegts audzēt lauksaimniecības dzīvniekus kažokādu ieguvei. Kompetentas iestādes izdota administratīvā akta, kas konkretizētu šo aizliegumu attiecībā pret Pieteikuma iesniedzēju, apstrīdēšana un pārsūdzēšana būtu formāla, jo nemainītu tiesību normā noteikto aizliegumu. Tādējādi secināms, ka apstrīdēto normu noteikto tiesisko seku iestāšanās nav novēršama ar efektīviem vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrais teikums nosaka: “Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Lai arī apstrīdētās normas noteic, ka lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanas kažokādu ieguvei aizliegums iestājas no 2028. gada 1. janvāra, jau šobrīd Pieteikuma iesniedzējam ir jāveic savas komercdarbības pārorientācija un jāpielāgojas apstrīdēto normu prasībām. Tātad apstrīdētās normas ierobežo Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības jau no 2022. gada 17. oktobra, kad tās stājās spēkā. Ieteikums Satversmes tiesā saņemts 2023. gada 10. martā, tādējādi minētais termiņš ir ievērots.

Tā kā nav citu tiesību aizsardzības līdzekļu un ir ievērots ieteikuma iesniegšanas termiņš, ieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka ieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai ieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Ieteikumā lūgts izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmes normām arī kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. un 17. pantu.

Šajā ziņā kolēģija norāda, ka Satversmes tiesā apstrīdēto normu atbilstība Satversmes normām vienmēr tiek vērtēta kopsakarā ar starptautisko tiesību aktiem, kas paredz regulējumu cilvēktiesību jomā. Proti, Satversmes 89. pants noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar šo Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka no minētā panta izriet likumdevēja mērķis panākt Satversmē ietverto cilvēktiesību normu harmoniju ar starptautisko tiesību normām. Latvijai saistošās starptautiskās cilvēktiesību normas un to piemērošanas prakse konstitucionālo tiesību līmenī kalpo kā interpretācijas līdzeklis, lai noteiktu pamattiesību un tiesiskas valsts principu saturu un apjomu, ciktāl tas nenoved pie Satversmē ietverto pamattiesību samazināšanas vai ierobežošanas (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 6. marta sprieduma lietā Nr. 2018-11-01 16.1. punktu*).

Tādējādi, ja pieteikumā lūgts izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību starptautisko tiesību aktiem, kas paredz regulējumu cilvēktiesību jomā, tajā ir jāpamato tas, ka šie starptautisko tiesību akti paredz atšķirīgu pamattiesību aizsardzības apjomu nekā Satversme un tādēļ apstrīdētās normas atbilstība šiem starptautisko tiesību aktiem būtu vērtējama papildus vai atsevišķi no izvērtējuma par to atbilstību Satversmei. Šāds pamatojums pieteikumā nav sniegts.

Līdz ar to prasījums izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. un 17. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

8. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, kā arī LESD 49. pantam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Prasījums izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 1. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un LESD 49. pantam atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par 2022. gada 22. septembra likuma “Grozījumi Dzīvnieku aizsardzības likumā” 2. un 3. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un Līguma par Eiropas Savienības darbību 49. pantam” pēc Nīderlandē reģistrēta komersanta *Van Ansem Participaties B.V.* pieteikuma (pieteikums Nr. 36/2023).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2023. gada 6. jūnijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu par 2022. gada 22. septembra likuma “Grozījumi Dzīvnieku aizsardzības likumā” 2. un 3. panta atbilstību Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. un 17. pantam.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš